

1960 оной майн 7-до СССР-эй Верховно Советдэй заседани дээрэ нүхэр Н. С. ХРУЩЕВОЙ хэлэһэн түгэсхэлэй үгэ

Нүхэд депутадууд!

Сессии дээрэ үгэ хэлэгшэд булдаа элидхэлүүд доторхи дуралхалнуудыг хүсэд бурин зүбшөөгөөд, худалдмэришэд болон алба хаагшадаа абтадаг налогуудыг болжуулха тухай, совет арадай байдал улам найжаруулха зорилготой ондоошье хэмжээ-ябуулганууд тухай, мүн бүхы худалдмэришэд, алба хаагшадые 1960 ондо худалдмэринин богони үдэртэй болгожо түгэсхэн дүүргэхэ тухай Советскэ правительствын дуралхалнуудыг нэгэи хангалтайгаар дэмжэбэ. Депутадууд үгэ хэлэхэдээ, Советскэ правительствын дотоодын ба гадаадн политикае нэгэи хангалтайгаар дэмжэе.

Үгэ хэлэһэн депутадууд манай арадай политическэ, зохион байгуулхы ехэ дэбжэлтэ тухай, Совет ороной худалдмэришэд, колхознигууд, интеллигенциин ажалал алдарта хэрэгүүд тухай тэмдэглэе.

Нүхэдүүд, долоон жэлээ найнаар эхилэбди. Үйлэдбэрин түсэбүүд дүүргэгдэхэ, үлүүлэн дүүргэгдэхэ байнхай, арадай ажахыдахи нөөсэ баялгн улам нэмэнэ, ажалал бүтээсэ дээшлэнэ. Ард түмэнэй асарие ехэ дуря зориг, тэдэнэй шэн габьяата ажал, хэдэ миллион хүнүүдэй хабааданан социалистическэ мұрысөөн—долоон жэлэйманй түсэбэй амжалтатыйгаар дүүргэгдэхэ, үлүүлэн дүүргэгдэхэ, экономикын саашада дэбжэхэ, эрдэм ба соёлой хүгжэхэ, совет зоной энхэ тэнгилэн байдалай улам найжарха үнэн нүхэсэл болоно.

Амжалтанууд тухай хэлэхэ зуураа, манай ажал-ябуулгын бүхы талыг зохиолдо наринаар ажалдан харыха эрдэгтэйбди, туйлдадана тэдгээр ханаагаа амарха ёһогүйбди, арадай ажахын бүхы найбарнуудыг бүри хүсэтэйгөөр хүгжөөхын тула манайда бии байгаа ехэ нөөсэ, арга боломжнуудыг хүсэд бурин ашаглаха гэжэ саг үргэлжэ оролдохо ёһотойбди.

Долоон жэлэй түсэбэй даабаринуудыг амжалтатыйгаар дүүргэхэ хэрэгтэ шухала худалханартай изгэ асуудал тушаа түгэсхэлэйнгөө үгэ дотор тогтон хэлэхэмни зүбшөөртэй.

Предпрятинуудыг бариха, шэнэхэн хельбэхэ, гэр байрын, культурно-ажайудалай барилга хэжэ капиталына худалдмэришэд долоон жэлэй түсэбөөр угаа ехэ мүнгэ зөөрини хараалагдаһыншэ та нүхэд мэдэнг. Совет засагай оршон байгаа бүхы жэлүүдэй турша соо холодоһондой шэнгэн мүнгэ зөөри дурсагдалан хэрэгүүдтэ зорюулагдажа, долоон жэлэй хугасаада табиглаха байһынын таьда хануулын хүсэниб.

Эдэ барилгануудыг хушан арга методдэр эрхилбэл, хараалагдалан түсэбүүд дүүргэхэ тухай ханахыншэ аргагүй байха нэн. Тинмэлнэ парти, правительствомнай барилгын индустри хүгжөөхэ гэжэ оролдоно. Манай орон дотор барилгын материално-техническэ база тогтоохын тула бүлүлэй жэлүүдтэ ехэ юмэн хэгдэе. 1950 ондо орон доторхи барилга-хасбаргалын худалдмэринин хэмжээн 58 миллиард түхэрүгэй сэтэй байһан аад, 1959 ондо 172 миллиард түхэрүгэй гэхэ гү, али гурба дахин шахуу ехэ болоһон байна. Хасбаргал тымэр-бетон барилгада гол нуури эзэлдэг болоһонхой. Тэрэниинс гаргалга нүүлэй гурбан жэлэй турша соо 2 миллион 200 мянган кубометр гэхэ гү, али 11 дахин ехэ болоо.

Гэхэ зуур барилга хэжэ үйлэдбэрин хүсэней хүгжэлтэ улам ургажа байгаа эриэлтэһэмнай үнөөд гэгдэнэ. СССР-эй Министрүүдэй Советэй барилгын хэргэ эрхилхэ Гүрэнэй комитетэй түрүүлэгшэ нүхэр В. А. Кучеренкин бэнэг Наяда правительствын нэрэ дээрэ абган байна. Тэрэн дотор мэдээсэгдэнэ нэй ёһоор, хэдэ хэдэн республиканыузда барилгын материалнуудай промышленностинэ хүгжөөхэ даалгавари хангалтаггүйгөөр дүүргэгдэнэ. Энэ жэлэй түсэбөөр 45 миллион тонно цемент үйлэдбэрлэгдэн гаргалга ёһотой байна. Тэзд барилгын аяхабтар ехээр бэсүүлэгдэжэ байһан дээрнээ эдэ шэнгэнгэ цемент бидэниин хангажа шадахагүи болоһонхой.

Гэхэ зуур цемент гаргалга шэнэ үйлэдбэрин ашаглалгада оруулха даалгавари хангалтаггүйгөөр дүүргэгдэнэ. Нүүлэй гурбан жэлэй турша соо ашаглалгада оруулагдаһан заводуд түсэбөөр хараалагдаланнаа 9,5 миллион тонноор бага цемент үгэхэ хүсэтэй байна. Мүнөө баригдажа байгаа цементын олохон завод түхэрэлгээр хангалданагүй. Тимэ шалтагаан дээрнээ 1959 ондо баригдажа дүүргэгдэхэ зургаан заводой жэл соо 2 миллион шахуу тонно цемент гаргаха хүсэтэй үйлэдбэрин ашаглалгада оруулагдаггүй байна. 1959 ондо цементын заводудыг бариха, хасбаргаха худалдмэринин түсэб минд 88 процент, энэ жэлэй түрүүшын квартал соо—84 процент дүүргэгдэе.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: худалдмэришэд, албахаагшадна абтадаг налогуудыг болжуулха, улам найжаруулха бусад хэмжээгүүд тухай СССР-эй Министрүүдэй Советэй секретарь нүхэр Н. С. Хрущев трибуна дээрнээ элидхэл хэжэ байна.

Манай барилгашад, конструкторнууд барилгын индустри саашадан хүгжөөхэ, гэр байрануудыг ехэ ехэ хананууднаа бүридүүлэн хасбаргаха түрүү арга зохиоһон байна. Байрын 6 миллион 600 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай, тинмээр хасбаргаданан гэрнүүдыг бариха предпрятинуудыг 1960 оной һүүл хүртэр эмхидхэхэ гэлэн шиндхэбэри партиин Центральна Комитет, Советскэ правительство гаргаа. Москва, Ленинград, Череповец ба Первоуральскын, мүн бусад олохон городуудай партиина, советскэ, ажахын эмхи зурганууд тимэ предпрятинуудыг бариха худалдмэрэз найнаар эхилэнхэй. Гэхэ зуур олохон районуудта шэнэ методдэр гэрнүүдыг бариха заводудай барилга муугаар ябуулагдажа байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ түсэбөөр хараалагдалан 1 миллион 300 мянган дүрбэлжэн метрын орондо оройдоо 470 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байра бариха үйлэдбэри ашаглалгада оруулагдаа.

Руда бэшэ материалнуудыг абажа, хэрэглэгдэхээр болгохо түгэс оһонтой томо предпрятинуудыг бариха хэрэгтэ зохио анхарал зарим газарта хандуулагдаһонгүй. Санитарно-техническэ түхэрүлгэ, мебель болон ондоо хэрэгсэлүүдыг бүри ехээр бүтээхэ даалгавар хэдэ хэдэн област, республиканыузда муугаар дүүргэгдэнэ. Иимэ дутуу дуландууд юун дээрнээ тохёолдоноб гэхэдэ, союзна республиканыуздай Министрүүдэй Советүүд болон совнархозууд эдэ асуудалуудта анхарал багаар табидга болоһон байна.

Шухала хэмжээнүүдыг абаагүй һаамнай, капиталына барилгын арадай ажахыдахи шэнэ үйлэдбэринүүдыг эмхидхэлгын талаар долоон жэлэй даабаринуудыг дүүргэхэ хэрэгтэ барилгамнай үйлэдбэрини хүсэн тон тутамга байшажа болохо бшуу.

Барилгын материалнуудай предпрятинуудыг түхэрүе, барилгын индустри хөгжөөхэ хэрэгтэ анхаралаа бүри ехээр хандуулгт гэжэ Верховно Советэй трибунаһаа союзна республиканыуздай пражительствонуудта, совнархозуудта, партиина, советскэ/ профсоюзай, комсомолой организаццинуудта хандыхе шухалада тоолоноб.

Барилгын хүсэтэ индустри байгуулаагүй, барилгын материалнуудай промышленностинэ хүгжөөгөгүй һаа, долоон жэлэй түсэбөөр хараалагдалан барилгын худалдмэрини программыг амжалтатыйгаар дүүргэхэ шадагдахагүй байһаниини хүн бүхэндэ ойлоготой гэжэ ханаһан, энэни тухай олохон тэмдэглэнэб. Цементын заводудай, барилгын индустриин бусад заводудай баригдаагүй һаань, манайда шухала хэрэгтэй барилгын материалнуудай хүн болгодоогүй һаань—капитална худалдмэринин түсэб дүүргэгдэхэ шадагдаха аал?

Капиталына худалдмэришэд зорюулажа холодоһон мүнгэ зөөринэ ашаглаха гэдэг юуб? Энэмнай—шэнэ заводуд, электростанцинууд, түмэр харгынуудыг бариха, хушан предпрятинуудыг шэнгэн хельбэхэ; гэр байранууд, хургуулинууд болон культурно-ажайудалай бусад эмхи зургануудыг бариха гэлэн ухдатай.

Манайда шухала хэмжээнэй цемент, барилгын бусад материалнууд, индустриальна барилга хэжэ механизмуудай үгы байгаа һаань—эдэ бүхы барилганууд амжалтатыйгаар бүтээгдэжэ шадагдаха аал. Барилгын хүсэтэ материално-техническэ түхэрүлгэтэй болоод лэ байбал, манай партиин XXI съез-

дын табиган зорилгонуудыг амжалтатыйгаар бэелүүлжэ шадахабди.

Нүхэд депутадууд! Советскэ Союз тушаа американска авиациин хэһэн эээрхэг туримхэй ябуулга манай депутадуудыг, бүхы совет арладыг эбүүрхүүлхэ ёһоороо зөбүүрхүүлэбэ. Сессиин, Советскэ правительствын нэрэ дээрэ олон асуулта ба хандалганууд ороно. Энэнтэй дашарамдуулан, тус асуудалда дахинаа тогтожо, зарим тэды шэнэ мэдээнүүдыг дурдахыемни зүбшөөртэй.

Энэ баримта тухай Верховно Советэ минни элидхэлнэй һүүлээр США-гэй госдепартамент хэблэлдэ зорюулан тусхай мэдүүлгэ дотор ниггэжэ баталан мэдээсэбэ: Совет гүрэнэй хилые американска «Локхид У-2» түхэлэй самолёдой дабан тухайда хэлэгдэнэ, энэ самолёт турецко-советскэ хилын оршондо агаарай дээдэ үенүүдтэй уларилые шэнжэлэн байгаа ха.

Лётчигой кислородоор амилха түхэрүлгэн эбдэрнэ дээрнээ самолёдын зүг шэгээ алданан хэбэртэйгээр багсагдана. Лётчигойнгоо мэдээ алдахада, автотилодоор хүтээлгэдэг түр самолёт СССР-эй газар дээрэ ниггэжэ ороо гэжэ госдепартамент этигүүлхые оролдано. Госдепартаментын мэдээсэһэнэй ёһоор, кислородоор амилха приборройнгоо эбдэрнэ тухайда лётчигийн Адакхн турецкэ аэродромдо мэдээсэлгэ үрдлэн байгаа юм ха. Нигдэн аэродромын сэрэгтэй бэшэ, харин Аэроавтика ба замбуулинай дайдыг шэнжэлхэ национальна управленидэ хамаатай байгаа гэжэ.

Уданшөгүй Аэроавтика ба замбуулинай дайдыг шэнжэлхэ национальна управлениин мэдүүлгэ тунхаглагдаа, тэрэн госдепартаментын тараанан худал зэрэб тунхагыг баталха зорилготой байба. Мэдүүлгэ дотор ниггэжэ хэлэгдэнэ:

«Научно-шэнжэлгын зорилго дүүргэдэг, агаарай байдалыг, ямар дээрнэ халхнай ишэ тиншээ али тухай хүсэгтэйгөөр худалдгые шэнжэлхын тула 1956 ондоо хойшо ашаглагдажа байһан, Аэроавтика ба замбуулинай дайдыг шэнжэлхэ национальна управлениин харьяата «У-2» самолёдуудай пэгэн килородой талаар нилодойнгоо бэрхшээлдэ оромсоор, Турциин оршондохи Ван нуур дээрэ ябанаб гэжэ нилодойнгоо мэдээсэһэнэй һүүлээр, майн 1-нэй үглөөнэй (ноутагай сагаар) 9 часаа хойшо нураггүйгөөр үгы болошоо.»

Цүхэдүүд, пэгэ нууса тухай таанлада хөөрхэ ёһотой болоноб. Би элидхэн мэдээсэхэдээ, тэрэ лётчик амиды, элүүр мэндэ, самолёдой зарим хубин манайда байна гэжэ зорюута хэлээгүй нэм. (Энээдэн. Үни удаан альга ташалга болоно.) Тингэжэ хэлээгүй байһан ушарнай юуб гэхэдэ, бүлтгын гансата мэдээсэ һаамнай, американцууд худалаар ондоо зэрэб тунхаг тарааха байгаа бшуу. (Зал соо энээдэн, альга ташалга болоно.)

Мүнөө харыт даа, тэдэнэр Ван нуур, научно-шэнжэлгэ гэхэ мэте хэдэ тэгж тэншүү юумэнуудыг хэлээб. Лётчик амиды гэжэ мэдэхэдээ, ондоошье элдэб худал юумэ һаананна абажа хэлэхэл байха. Нананнаа абажа зохиохо бээ... (Зал соо энээдэн, альга ташалга болоно.) Саашадаа мэдүүлгэ соонь ниггэжэ хэлэгдэнэ:

«Энэ самолёт Турциин Инджирлигэй авиабазанаа нигдээ. Нигдээ түсэбэй түрүүшын хараа замын хойто широтагай 37 градус 25 минутын, зүүн долотагай 41 градус 23 минутын шөглэтэй, Ван нуурай радиомаяк тэншэ зүүлжэ гондироод, удаалуулан Трабзон, Анталиин радиомаяк тэншэ эрьбэжэ, Адаң бусаха хараатай байгаа. Иимэл «тодорхой» мэдээнүүдыг тэдэнэр хэлэхэ үгөө. Хэрэг ушарын бодото дээрэ ямар бай-

гааб гэжэ нэгэ бага хожомшог хэлэхэб.

«3 час 45 минута соо нигдээжэ үргэлжэлхэ, тинхэдээ далайн 1400 миль гаталха ёһотой байгаа. Энэ самолёт нототагай сагаар үглөөнэй 8 часта дэглээ.»

Нигдэхэнээ хойшо час болоод байхадаа, нилодын кислородоор амилха түхэрүлгэн эбдэрнэ тухай мэдээсэе. Аварин болбол дуулгана радиологич хэрэглэн, пеленг абананай удаа Адаң бусахын тула Ван нуурай радиомаяк тэншэ самолёдоо залабаб гэжэ мэдээсэе.»

Дээрэ дурдагдаһанай ёһоор,— гэжэ мэдүүлгэ соонь саашадаа хэлэгдэнэ,—Ван нуурай радиомаяк тэншэ зүүлжэ эрбэн нигдэхэн түсэбтэй байгаа. Лётчигой һүүлшын мэдээсэлгээ харыхада, радиомаягнаа дохёо абаха гэжэ нэдээ хаш. Зүүн хойшоо шэглэн дабшанан аад, саашадаа, харилсаа хэжэ шадахаяа боллион бололтой гэжэ багсаана.

Нүүлшын мэдээсэл абамсаараа бэдэржэ эхилхэн байгаа. Ван нуурай оршондохи газар хада хангилтай, тон бэрхэтэй юм. Ван нуурай оршондохи газар дайда хада хангилтай гэлэниини — зүйтэй.

«Авиационно усал гэмтэлэй ямаршэ шэнжэ тэмдэг обборгодоогүй гэжэ хэлэгдэнэ. Энэн мүн лэ зүб. Юундэб гэхэдэ, тэрэ оршондо тус самолёдой усал гэмтэлдэ орохо арвангүй.»

Энэ самолёт ямар приборнуудтай, ямар «амгалан» зорилго табиган байгааб гэжэ мэдүүлгэ доторн саашадаа дэлгэрэнгүйгээр хэлэгдэнэ. Үшөө нэгэ хэнгэ абажа уншахыем зүбшөөртэй:

«У-2» самолёдо тодхогдоһон приборнуудаар агаарай хүрилэл тухай, конктивнэ үлэн тухай, халхнай хубиллага, хушууран шеглэл тухай, тайфун мэтын метеорологическа мэдээжэ үзэгдэлнүүд тухай бүри тодорхой мэдээнүүдыг абажа болохо байна» гэжэ хэлэгдэнэ.

Нэрээршэ госдепартаментһаа «тайфун» табигданан байна!

«Национальна управлени мүн лэ замбуулиндахи элшэ тухай, зарим бодосуудай, тэрэ тооло озон ба унанай ураллай агаарта сугларса тухай мэдээнүүдыг абыхын тула энэ самолёдоо хэрэглэнэ.» (Зал дотор шэмээтэй болоно.)

Өөрнөөгөө ороной, бүхы дэлхэйн зонин тээлмэрдүүлхн худхуулхын тулада американска туншаалта приборнууд нимэл тусхай зэрэб тунхагуудыг тараанан байна.

Эдэ зэрэб тунхагуудын бэлхэһээр этигшэдэг хүнүүдтэ зорюулагдаһан, эхилнээ һүүл хүртээр худал гэжэ мэдүүлхэ ёһотой байнаб, нүхэд депутадууд. Самолёт унаагаадаа һаа, лётчигыны хосороо бээ. Үнэндөө юун болооб гэжэ хэнхэшье асуухын аргагүй, юун самолёт гэшэбэ, ямар приборнуудыг тодхогдоһон байгааб гэжэ шалгахын аргагүй байха гэжэ гэжэ эдэ зэрэб тунхагуудыг тараагшад багсаанан байгаа.

Американска унаагаданан самолёт лётчик амиды, элүүр мэндэ байна гэжэ мэдээсэхые түбхын түрүүн хүсэниб. Тэрэ лётчик мүнөө Москвада. Самолёдойн нэе үлгэдүүлүүшье, шалгалта хэжэ үедэ олоһон аппаратура таяа хамта эндэ асарганданхай.

Лётчигыны Франсис Гарри Паурэ гэжэ нэрэ обогтой, 30 наһатай. Өөрнө мэдүүлнэй ёһоор, Америкын Холбоото Штатуудай агаарай сэрэгтэй хүсэнүүдэй ахалагша лейтенант зэрэгтэй, тэндэ 1956 он болотор, тайлбарилан хэлэбэл, центральный тагнуулай управленидэ алба хэдэг бололороо худалдэн байна. Американска агаарай сэрэгтэй хүсэнүүдтэ алба хэдэг байхала һарын 700 доллар абагша нэм. Тагнуулан болоод, нууса мэдээнүүдыг суглуулха шпионско даалгавари дүүргэжэ эхилһннээ

хойшо һарын 2500 доллар абадаг болонхойб гэжэ Франсис Паурэ мэдүүлэб. Зөөри хошол гэжэши ниггэжл ами һаа, хүнүүдыг худалдан абадаг байна бшуу. (Зал соо абяатай болоно.) Толгоймни оройдоошье эрьбэжүг, мүн кислородоор амилха приборшье эбдэрэгүй нэн гэнэ. Энэ лётчик үгтэһэн маршрудай ёһоор, ноёдойнгоо захяа заабари наринаар дүүргэн, Советскэ Союзай сэрэгтэй, промышленна байра түхэрэлгэнүүд тухай тагнуулай мэдээнүүдыг суглуулхын тула заагдаһан газарнууд дээрэ аппаратураһа эзэдэг, хаадаг байгаа. Манай ороной дайда руу холо нэбтэрэн ороод, дээрмэшэн ёһоор дабшажа ябатараяа хэнхэбэжэ хүртээрэн нигдээ.

Унаагаданан самолёдыг, тэрэнэй аппаратурые шалгаханда, лётчигыг мұшхэхэдэ элирһэн материалнууд тухай ганда хөөрэхые хүсэниб. Мүрдэгэ үргэлжэлһөөр, тингэбшье ушар байдалын мүнөө хүсэд эли болонхой.

Нэгдэхээр, самолёт тухай хэлэхэм. Энэн удааншог аад, дээгүүр нигдэдэг «Локхид У-2» түхэлэй самолёт болоно. Дээгүүр нигдэдэг байһан туладан нэгшье истребитель энээндэ хүржэ шадахагүй, зенинтэ артиллерийше тудахагүй, Советскэ Союзай газар дээгүүр дура зоргооро нигдэхэдэ болохо бээ гэжэ тэдэнэр багсаанан байгаа ха. Нэрээршье тэрэ самолёт угаа дээгүүр, 20 мянган метрын хараанда нигдэжэ ябатараяа, ракетэдэ тудалданан байна. (Нэрмэе альга ташалга болобо). Бүри дээгүүршье нигдэ һаань, тудалх байхабди! (Үни удаан альга шаталга болобо). Тус самолёт, американска засагай газарай түлөөлгөшэдэй найдуулан мэтээр, «агаарай дээдэ үенүүдтэй уларилые шэнжэлхэ», «агаарай дэжыне» абаха гэтэн түхэрэлгэтэй бэшэ байшоо. Тэрэн тагнуулай мэдээнүүдыг суглуулха, тэрэ тоодо газар дайдын фото-зураг буулгахын тула шухала элдэб приборнуудтай, ёһотойл сэрэгтэй самолёт байба.

Унаагаданан самолёдыг шэнжэлһэн мэргэжэлтэдэй комисси документальна мэдээнүүдыг хаража, шалгажа үзэнһэй үндэһөөр, американска энэ самолёт агаарай тагнуул хэһын тулада тусхай бэлдэгдэн байгаа гэжэ тодорүүлбэ. Энэ самолёт фото-зураг буулгажа, манай ороной сэрэгтэй ба промышленна байра түхэрэлгэнүүдыг тагнахын тула Памирай оршонһоо эхилээд, Кольско хяһад арал хүртээр Советскэ Союзай бүхы газар дайдыг ута һэтэ нигдэхэ зорилготой байгаа. Самолёдой борт дээрэ фотоаппаратуудһаа гадна, радиолокациин хаана тодхогдоһые элирүүлхэ, радиостанцинуудай, бусад тусхай радиотехническэ хэрэгсэлүүдэй байһан газар болон частотыг тодорхойлохо тагнуулай ондоошье аппаратура би байба.

Самолёдой аппаратураһаа гадна, мүн саарһан дээрэ гаргалданан фотоплёнка, манай газар дайдын хэдэ хэдэн районуудай зураг бидэной гартя оронхой. Тэзэ зурагуудай зариманин энэ байна. (Н. С. Хрущев буулгамал зурагуудыг харуулсэв).

Аэродромуудыг буулганан эдэ зурагуудыг харатны. Хоёр сагаан зурула байна бээ. Эндэ манай истребительнүүд жэрижэ һууна. Энэ баһа аэродром, тэндхи самолёдууд байна. Эдэ плёнкуудыг бидэ саарһан дээрэ гаргаабди. (Хүхуюн шэмээтэй болоно.)

Эдэ буулгамал зурагуудыг нүхэр Лобановта үгэбэб—ойлгожо абаглэ. (Зал соо шэмээтэй болоно.) Энэ зураг дээрэ бензоскладууд харагдана. Мүү бэшэ фотоаппарат байгаа. Тон тодо зураг габжа гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. (Зал соо шэмээтэй болоно.)

Гэхэ зуура манай фотоаппаратууд энээһнээ үлүү һайн, бүри тодо зурагуудыг буулгадаг. Энэ талаар биратайшье юумэ оложо абаагүйбди. (Зал соо энээдэн болоно.)

Эдэ буулгамал зурагууд дээрэ промышленна предпрятинууд харагдана.

Нүхэр түрүүлэгшэ баһа эдэ буулгамал зурагуудыг абыт. Тэрэһэлэн манай газар дээрэхн радиолокациин хэдэ хэдэн станцинуудай дохёо сигнал буулган бэшэһэн магнитофонно плёнка бии. Эдэ бүгдэнэ Свердловскын оршондо унаагаданан американска самолёдой тагнуулай худалдмэринэ тодорүүлха арсагагүй гэршэ баримта болоно. (Зал соо абяа шэмээһэн гарана.)

Американска тагнуулаша-самолёт «агаарай нимэл дэжэ» абанан байна, тэзд тэрэниинс Ван нуур дээрэ бээшэ, Турцида бээшэ, харин таһа ондоо газарнууднаа абанан байшоо.

Советэй газар дайда дээгүүр бандит ёһоор нигдэлгэнгэ буруу эрьбэжэ, бүхы дэлхэйндэ мэдээжэ бололоход, гэнтэ ехээр сошордоһондоо США-гэй госдепартамент ба Пентагон халаа кислородоор амилдаг приборой усалтанһаа лётчигой толгойн эрьбэ гэтэн худал тунхаг тараагаа ха. (Нэрмэе альга ташалга

болобо). Энэ дээрмэше нигдэхэ хамаатай хүмүүд хадаа энэниинс теоретическа самолёт юумэл, кислородоор амилха прибор эбдэрһэн дээрнээ лётчигтэй дээ алдахада, самолёдын жолоогүй морин шэнгээр, лётчигой хүсэлһөө гадуур, тэрэниинс газар дайда дээрэ асаржарамэтэ тэнэг таншүү зэрэ тунхаг рааханаа ондоо юумэ элээбэгүй байшоо. Харыт, манай нэн гэдэргэ юумэ гэшэб! (Зал шэмээтэй болоно.)

Тус самолёт Адаң городһоо гээр, Инджирлигтэй америкэ турецкэ агаарай сэрэгтэй байратай нэн гэтэһинь лэе байна. Лётчик Паурэһын энэ ёһоор, бодото зорилгоёо далд тулада Аэроавтика ба авиацинай дайдыг шэнжэлхэ национн управлениин мэдэлдэ байдаг тэй, үнэндөө аяр дээрнээ тагнуул хэдэг 10—10 гэжэ өдөленидэ тэрэ хүдэлдэг байба.

Паурэ мұшхэбэрэ Турцидахи американска сэрэгтэ хамта алба хэһэн хэдэн хүснүүдэй нэрыг дурдаа. Паурэ хэлэһэнэй ёһоор, американска 10 подразделениин командант полковник Вильям Шелтон Фишони—подполковник Кароль болоно.

Лётчик Паурэ гансата нигдэдэггүй, харин манай ороной дотор орохын тула улаан сагалдэн байна. Советскэ Союзай дарна түхэрэлгэ шэнжэлхэ юм гөөр Советэй хилые зүбшээхэ дахин нигдээ һэм гэжэ өөршөөр бэ.

Апрелиин 27-до ноёдойнгоо габаряар тагнуулаша Паурэ партиин Адаң городһоо Пакистан Пешевартахы аэродром нигдэшоншоһон байба. Лётчик Паурэ та дээрэ заагдаһан маршрут ёһоор—Аральска далай, Свердловск бусад пунктнууд дээгүүр дэжэ, Архангельск ба Мурманск хүрөөд, удаалуулан Норвегия де гэдэг аэродром дээрэ булбартайгаар Турциин Адаң шарархи (США-гэй госдепартаментын тараанан худал тунхаг бэлдэгдэнэ) аэродромһоо булбарин Пакистанай газар дээрэ Шеварай аэродромһоо мэдэһэнгаранан байгаа.

Тингээд хайшаа нигдэнэ дань мүнөө мэдээсэбди. Энэ элидхэхэ үедөө энэн тушаа мэдээжэ байгаа һэмди гэжэ ёһотой болоноб. Американшэ ямар худал хуурмаг юумэ һаа абажа зохиогош ааб гэжэ нахын тулада хүсэд мэдэхэ һэм. Тэдэнэй элдэб худал тараагад байхада, мүнөөл дото ушар тухайдан элиддэ Советэй газар дайда дээгүүр дэһэн уг зорилго тухайда мұшхүүлхэ үедөө энэн тушаа мэдээжэ байһа ха. (Пакистандахы Пешеварай аэродромһоо дэгдээд, СССР-эй нэй хилые дабажа, Советэй дайда дээгүүр Норвегия (Будын аэродром хүртээр) ёһотой нэм. СССР-эй аэродром газарнууд дээгүүр нигдэнэ тойд байгааб, тэдэннээ Мурманск Архангельскын хананаб. Советэй газар дээгүүр нигдэхэ үедөө дээрэ заагдаһан зарим пункт дээрэ аппаратураһаа гадна ёһотой байгаа. Советэй газар дайда дээгүүр нигдэхэдэ, советскэлан ябуулагдадаг Исмоунууд радиолокациин станцинууд мэдээнүүдыг суглуулха ёһотой һанһин).

Лётчик-шпион Паурэ «Ван дээрэхн агаарай нимэ дэжэ» ха ёһотой байгаа юм гү? Американска госдепартаментын данарһаа асуухые хүсэниб.

Американска тагнуулаша энэ маршрутдаар нигдэхэдэ гүрэнэй газар дээгүүр зүбшөөгөөр гаража, тэрэнэй бээшэ байдалай эрьхы бүүдүлдана тухайдан хэлээб. Энэн американска милитарист дай ёһоо заншалла гайхалтай байгаа ха. Тэдэнэй нимэ аринууд үнэнэй мэдээжэ болоно. Революциин боложо байха Ирагта эсэрүүг эээрхэг турябуулга хэһын тула бэлдэхэдэ стрийн газар дээгүүр америкэ сэрэгтэй самолёдуудай һэтэ шалһаннаад үзэ. Бээ даһан Адаңлай эрьхы американска самолёдуудай хорото зорилго баһанда эсэрүүг, Американы бооте Штатуудайше гараа тунхагтай һайшаанан Австриин нейтралдыг хүндлөөгүй бүүдүүг абажэ хэдэлһэндэ эсэрүүг буруушар стрийн правительство мэдүүлэе.

Кислородно приборройнгоо дажа эбдэрһэнһээ уламжаланчигий мэдээжэ табихада, самолёт ав

1960 оной майн 7-до СССР-эй Верховно Соведай заседани дээрэ нүхэр Н. С. ХРУЩЕВОЙ хэлэһэн түгэсхэлэй үгэ

В. С. Школовский

Бүхэ дэлхэй дээрэ энэ тэндэ би байһан эзэрхэг түрмхэйшүүлэ зоригжуулжа байдаг гол хархис хүснүүдтэ, мүн жэжэжэн аад, убайгүй эдэ эзэрхэг түрмхэйшүүлдэ зохио харюу үгэжэ шадахаар манай онойтой, мэргэн ракетнэ эзбэсгыг холдооо бэлэн байлгажа шадахаар ороноо хамгаалхын тулада номологдоһон мүнгэ зөөри бидэнэр гаргалжа байдаг ёһотойбди. Хэншье — эзэннише, тэрэнэй зарсашье харюу сохилтоһоо зайсажа шадахагүй гэжэ бүхэ эзэрхэг түрмхэйшүүлэ мэдэл гэдэ. (Альга ташалга болно).

Нүхэдүүд, Правительствын шийдэхэбэрин ёһоор, Арми болон Флот ракетнэ эзбэсгтэй боложо байна, үндэндөө болошье гэжэ Верховно Соведаг элдэжэ байнаб. Тимэһээ ракетнэ эзбэсгүүдэй Главна командовани бидэнэр байгуулаа-бди. Эдэ эзбэсгүүдэй главна командалагаар гитлеровскэ Германиятэй болон дайны үгэдэ алдар сууда гаранан гайхамшагта артиллерист, Артиллерин главна маршал Неделин томилгодо. (Нэрвемэ удаан альга ташалга болно).

Энэ ушар тухай баруун оронууд хэлбэлдэ юун гэжэ бэшгэдэгдэгье би мүнөө уншанаб, теэд маанады гэмнээг хүүндэ бии байна! Правительствонууды толгойлогшонорой уулзалгыг Хрущев талдуулахы оролдно, тингээгүй хаа, тус баримтыг Верховно Соведай сессии дээрэ дурдахагүй, харин энэ асуудалы ондоо аргаар мэдэжэ болгон табиха ёһотой байгаа гэһэн хэбэртэйгээр бэшдэг байна бшуу.

Таанад, господанууд, юу хээ хусэлтэй гэшэбта? Таанад юумэ Сударалад заншалтай болошонхойт, эзэннише зарим нэгшүүл тааржатайше юумэ гэшэ гэжэ тоолохого нанадаг, аба анир гарангүй һууда! Харин бидэнэр тимэ хүүндэ бэшэби: харин таанад бузараһан, муухай болгон хадаа тэрэннигээ түлөө өһөндө элгээр харюусатгы. (Удаан альга ташалга). Хэрбээ баян хаа түрмэдэ һуужа байхагүшэ гэхэн хуули ёһо тэдэнэр баримтална. Энэ хадаа капиталиста аяла таатай, юуб гэхэдэ, тэрэ элдгээ эдншэ үгөөд, холдоо гэмнээ мултаран гаража болохо байна бшуу.

Таанад, господанууд, юу хээ хусэлтэй гэшэбта? Таанад юумэ Сударалад заншалтай болошонхойт, эзэннише зарим нэгшүүл тааржатайше юумэ гэшэ гэжэ тоолохого нанадаг, аба анир гарангүй һууда! Харин бидэнэр тимэ хүүндэ бэшэби: харин таанад бузараһан, муухай болгон хадаа тэрэннигээ түлөө өһөндө элгээр харюусатгы. (Удаан альга ташалга). Хэрбээ баян хаа түрмэдэ һуужа байхагүшэ гэхэн хуули ёһо тэдэнэр баримтална. Энэ хадаа капиталиста аяла таатай, юуб гэхэдэ, тэрэ элдгээ эдншэ үгөөд, холдоо гэмнээ мултаран гаража болохо байна бшуу.

Таанад, господанууд, юу хээ хусэлтэй гэшэбта? Таанад юумэ Сударалад заншалтай болошонхойт, эзэннише зарим нэгшүүл тааржатайше юумэ гэшэ гэжэ тоолохого нанадаг, аба анир гарангүй һууда! Харин бидэнэр тимэ хүүндэ бэшэби: харин таанад бузараһан, муухай болгон хадаа тэрэннигээ түлөө өһөндө элгээр харюусатгы. (Удаан альга ташалга). Хэрбээ баян хаа түрмэдэ һуужа байхагүшэ гэхэн хуули ёһо тэдэнэр баримтална. Энэ хадаа капиталиста аяла таатай, юуб гэхэдэ, тэрэ элдгээ эдншэ үгөөд, холдоо гэмнээ мултаран гаража болохо байна бшуу.

Таанад, господанууд, юу хээ хусэлтэй гэшэбта? Таанад юумэ Сударалад заншалтай болошонхойт, эзэннише зарим нэгшүүл тааржатайше юумэ гэшэ гэжэ тоолохого нанадаг, аба анир гарангүй һууда! Харин бидэнэр тимэ хүүндэ бэшэби: харин таанад бузараһан, муухай болгон хадаа тэрэннигээ түлөө өһөндө элгээр харюусатгы. (Удаан альга ташалга). Хэрбээ баян хаа түрмэдэ һуужа байхагүшэ гэхэн хуули ёһо тэдэнэр баримтална. Энэ хадаа капиталиста аяла таатай, юуб гэхэдэ, тэрэ элдгээ эдншэ үгөөд, холдоо гэмнээ мултаран гаража болохо байна бшуу.

Таанад, господанууд, юу хээ хусэлтэй гэшэбта? Таанад юумэ Сударалад заншалтай болошонхойт, эзэннише зарим нэгшүүл тааржатайше юумэ гэшэ гэжэ тоолохого нанадаг, аба анир гарангүй һууда! Харин бидэнэр тимэ хүүндэ бэшэби: харин таанад бузараһан, муухай болгон хадаа тэрэннигээ түлөө өһөндө элгээр харюусатгы. (Удаан альга ташалга). Хэрбээ баян хаа түрмэдэ һуужа байхагүшэ гэхэн хуули ёһо тэдэнэр баримтална. Энэ хадаа капиталиста аяла таатай, юуб гэхэдэ, тэрэ элдгээ эдншэ үгөөд, холдоо гэмнээ мултаран гаража болохо байна бшуу.

Таанад, господанууд, юу хээ хусэлтэй гэшэбта? Таанад юумэ Сударалад заншалтай болошонхойт, эзэннише зарим нэгшүүл тааржатайше юумэ гэшэ гэжэ тоолохого нанадаг, аба анир гарангүй һууда! Харин бидэнэр тимэ хүүндэ бэшэби: харин таанад бузараһан, муухай болгон хадаа тэрэннигээ түлөө өһөндө элгээр харюусатгы. (Удаан альга ташалга). Хэрбээ баян хаа түрмэдэ һуужа байхагүшэ гэхэн хуули ёһо тэдэнэр баримтална. Энэ хадаа капиталиста аяла таатай, юуб гэхэдэ, тэрэ элдгээ эдншэ үгөөд, холдоо гэмнээ мултаран гаража болохо байна бшуу.

Верховно Соведаг үндэр трибуна дээрэһээ бидэнэр үшөө дахин уридшалан һануулаабди! (Нэрвемэ альга ташалга болно).

Энэ довтолгодо хабаадлацаабди гэжэ гурбан орой — Турцини, Пакистаны, Норвегини — правительствонууд һайса мэдэрхэ ёһотой. Юуб гэхэдэ, Советскэ Союзда эсрүүгээр өһөндөг аэдролууды тэдэнэр хэрэглүүлһэн байна. Энэнь хани ёһоор хандлага болохогүй байна бшуу. Энэ хадаа тэдэнэй зүгһөө СССР-тэ харшаар хандһан ябуулга болно. Хэрбээ эдэ орунуудай правительствонууд мэдэргүй байгаа хаа — энэ ушарта мэдэншгүгэй байжа болоо ааб даа гэжэ би бодоноб — Советскэ Союзда эсрүүгээр Холбоото Штадуудай сэрэгэй засагаархидай элэ орунуудай газар дээрэ юу хэжэ байдагынь тэдэ мэдэжэ болохо эсрэгтэй байгаа. Өөрингөө газары ондоо орунуудта үгөөд, тэрэнниг эсрэхэг түрмхэй зорилгоор хэрэглэжэ байһанһаа уламжалан тохболодон имэ байдал ямар юумэһэндэ хүргэжэ болохоб гэһэн тобшолол эдэ орунууд хээ ёһотой. Гэбшыгэ агаарай-сэрэгтэй хүснүүдэй базанууды байгуулахын тулада Холбоото Штадуудта өөрингөө газары амар зорилгоор үгэһэнэб эдэ орунуудай правительствонуудай мэдэргүй байгааби гэхэндэ этигэхэн бэрхэтэй байна.

Америкын лётчигой хэлэһэнэй ёһоор, тэрэ урда тэрэнше Норвеги эдэ ошодог байгаа. Тэндэ буухалда хэр таарамжатай байһы энэ лётчик урид шэнжэлжэ үзэхэ гэжэ шийдһэн байгаа гэшэ ха. Лётчик энэ самолёдооро Грецини, Италини, Баруун Германиян газар дээр гур нилдэн гаража, Норвеги ороод, тэндэ хоёр—гурба неделин турша соо байгаа.

Нүхэд депутадууд! США-гэй гүрэнэй департаментын өөдөгүг туюлоор хуурмаг тайлбарни элишлэхын, манай орондо эсрүүгээр США-гэй зүгһөө эзэрхэг түрмхэй ябуулгын хатгэдэг байһан тухай бодото тон тодо мэдэнүүдэ бүхэ орунуудай, тэрэ тоодо Америкийн Холбоото Штадуудай олонитнэдэ дуулгахын тулада эдэ бүгэдэ тухай би имэ дэлгэрэнгэгээр хэлэбэб.

Буудуулан унаһан самолёт метеорологическая шэнжэлэгтэ хээ зорилгоор эльгээгэдэ гэхэн хэбэртэй гүрэнэй департаментын хуурмаг тайлбар мүнөө Америкийн Холбоото Штадуудта үргэнөөр тараагдаа, энээндэн нилдэ олон хүн этигэжышэ болоно гэшэ ха. Энэ хуурмаг тайлбарниг үндлэхэ болгон олонитнын, политическэ зарим ажал-ябуулагшад, журналистууд үгэ хэлэхэдэ, статьянууды бэшэхэдэ зарим эсрэгээр дураа гутаһанаа, бүри збүүрхэнэшье элирхэйлэн мэдүүлнэ.

Хэрбээ манай самолёдой США-гэй газар дээрэ ороод, хоёр мянга шахуу километр хүрэтэр нилдэһэн, энэ ушарта тэдэнэр ямар аргаар хандаха байгааб гэжэ эдэ «дураа гутагшад» үшөө дахин асуухы хүсэнэб?

Ален Даллесча асуужа, харюу абаа хааны, эдэ «дураа гутагшад» дээрэтэхэ бэшэ аа гүй! Юуб гэхэдэ, Ален Даллесай даалгабарар Америкын самолёт Советскэ Союзай газар дээр гур нилдэһэн байна бшуу. Метеорологин талар Ален Даллес тимэ эхэ һайн мэргэжэлтэ бэшэ юм гэжэ бүхэ дэлхэй дээрэ мэдэжэ ха юм.

Имэрхүү гомдол оруулагшадые Советскэ Союзда эрэхынь би гуйха байгааб. Тингээ хаа, самолёдой бутардаһы, тэрэнэй түхээрэлтэ, аппаратуры нодөөрөө хаража, ямар зорилгоор энэ самолёдой эльгээгдэһы үнэншэн мэдэхэ байгаа. Пресс-конференци зориута үнгэржэ, «агаарай дээжэ абахын» тулада ямар юумэнүүдэй хэрэглэгдэжэ байһы энэ конференци дээрэ харуулаа хаа, таарамжатай гэжэ ханаа. (Зал соо шэмээтэй болно, альга ташалга). Сэхын хэлэхэ бо-

Юуһинэ боложо тэдэнэр имэ угмар боллогүй алхам хээ гэшэб? Тагнуул хэхын хойноһоо оролдон эрьюутэйһэн зарим нэгшүүлэй Холбоото Штадуудта бии байһан дээрэһээ имэ юумэ хэгдһэн байжа болоо. «Отторгойдо наадгүйгөөр нилдэх» тухай Холбоото Штадуудай дуралхал оруулагын мэдэжэ. Энэ дуралхалынь бидэнэр буруушаһан байгааби. Тимэһээ Америкийн сэрэгтэйхид Совет орон дээр гурхи огторгой соогур «зоргоороо» нилдэх гэжэ шийдһэн байгаа бшуу. Теэд уласхоорондын хуули ёһонууд бии, орунуудай хилэнүүд бии. Эдэ хуули ёһонууды хэрэгсээнгүйгөөр, бусад оронуудай газар руу орохонь хэндэшы зүбшөгдөнгөгүй ха юм.

Самолёды буудан унагаалгада сэхэ хабаадаһан офицернууд болон солдадууды бидэнэр шагнахабди. Сэрэгтэйнгэ нангин уялгы тэдэнэй һайнаар дүргэнэндэн билдэнэр омогорхонобди. Өөрингөө нэрэ турьё ханажа ябадаг, агаарай дээрмэшдыг усадхага збэсэг хэрэглэһэй ямаршы орон имэ юумэ хээжэ байгаа гэжэ би ханаха байнаб. (Альга ташалга болно).

Манай орондо эсрүүгээр дайсадай самолёдууды табихын тулада өһөндөг газар нотагы хэрэглүүлжэ байһан тимэ орунууды — галаар бү наадаггы гэжэ

лоо хаа, Советскэ Союзай газар дээр гур нилдэһэн эзэрхэг хэбэн Америкийн лётчигой абажа ябаһан збэсэг хэрэгсэлүүд бандиудта хэрэгтэй шухала эзбэсгүүд болоно. Эдэ бүхэ юумы элһэн сайдууда, гадаадын корреспондентүүдтэ, эзэннише харыхы хүсэһэн бүхэ хүүдтэ бидэнэр харуулаабди. Имэ хорото муухай аша гаргалшадые шоо шобто хараха хэрэгтэй. (Удаан альга ташалга болно).

Тэрэнһээ гадна, энэ лётчыгы сүүдтэ үгэхэ тухай асуудал табилта таарамжатай гэжэ ханаба. Оршон байдалы буршаарууу шанга болгохын, уласхоорондын түгшүүлтэ байдал һуларуулжа байхадаманай тэрэннише дахад шахардуу болгохын тулада Советскэ Союзда эсрүүгээр Холбоото Штадуудай амар юумэ хэдэ байһы олонитнын һайса этигэхын тулада имэ асуудал табиха шухала байна. (Удаан альга ташалга болно).

Америкынхидтэй хөөрэлдэнөө би ханаба. Тэдэнэр намда эхэ һайшаалтайгаар хандаһан байгаа. Намтай уулзалтад буталаа эб найрамдалы, Советскэ Союзтай хүршэ һайн харилсаатой байхы хүсэһэн гэжэ би мүнөөшье тоолохо байнаб. Гэхэ зуура, Пентагондохи милитаристнууд, тэдэнэй холбоотой монополистууд минн байжа шадалаггүй, дайнда бэлдэхэ хүдэлмэрэ үргэлжэлүүлдэг байна.

Сессии дээрэ минни элдхэл хэһэн тухай мэдэсэхы абаһанайнгаа һүүлээр президентын түлөөлэгшэ Хэгерти нигэжэ мэдүүлэ. Минни ханахада, Америкийн самолёттой тохболодон ушар тухай президент Эйзенхауэр юушы мэдэнэгүй. Советскэ Союз руу эльгээгдһэн самолёттой бусажа эрэггүй тухай президент юушы мэдэнгүй байжа магад гэжэ тооложо аяла шадаха байнаб. Зүгөөр энэ ушар бүри нэрэг байхыемнай баадаха ёһотой.

Сэрэгтэйхидэй зоргоороо орожо, сэрэгтэйхидэй галзууржа эхилхэдэ аюултай хойшолонгуд тохболожо болохо гэжэ би элдхэл соогоо хэлэһэн имэ. Энэ хадаа ямаршы һэшхэлгүй, арадуудай куби заяан тухай оройдошье ханагааа зобологгүй шанга засагүй, генералуудай захиргаанай үрэ болоно.

Дайн болохогүй, амгалан тайбанаар һуухабди гэжэ этигэхэ аргагүй байхадаа хүн зон ханаа амараар ажаһуужа шадаха гэшэ аал. Тинхэдэ, хэлэ олон миллион хүнүүдтэ үздөггүйг эхэ гасалан зоболон, хохидо үзүүлэхэ байһан мүнөө үеын хүртэ дайн гэнтын ушарлаа һужаржэ болохо, галаар наадажа магад хүнүүдэй ябуулагһаа дайн байлдаанай һужэрэлгын дудлыдажа болохо байһы үшөө дахин онсолон тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Манай хилы дабаһан Америкийн самолёттой харата муухай аша хүнэй сүхал хүргэхэ, «хүйтэн дай» дахад һужэрөөхэ, хосорхон юумы хэргэхэ гэхэн эрмэлзэлгэ болно гэжэ бидэнэр мүнөө дээрэ тооложо байнабди. Энэ хадаа дайнда, һайын дайнда бэлдхэл үшөө бэшэ гэшэ. Зүгөөр энэ харата муухай, эзэрхэг түрмхэй ябуулга хадаа эрэгтэй дайнда бэлдхэл болохо шадаха байна. Эгээл имэһээ эдэ бүхэ эзэрхэг түрмхэй ябууланууды бидэнэр шууд сэхээр элишлэбди.

Америкын самолётдой бандит ёһоор нилдэн баримта совет арай холдоо һэрэмжэтэй, революционнэ һэрэмжэтэй байха шухалынь үшөө дахин харуулна. Түүхын хүгжэлтыг удааруулха, манай зайлашагүй иалтыг наатуулха зорилгоор юушы хэхээр бэлэн байһан, маанады энэ ялалаг харанхы хара хүснүүд дэлхэй дээрэ би гэжэ бидэнэр һайн мэдэнэбди. Бидэнэр үдэр бүхэндэ, час бүхэндэ һэрэмжэтэй байха ёһотойбди. Хүсэ багатай байһан дээрэһээ амгалан тайбанаар һуухы бидэнэр гуйна бэшдби. Эб найрамдал гэшэ хүн зоной ханаа амараар, золтой жаргалтайгаар ажаһууха зайлашагүй шухала эрхэ нүүхээл болно. Зүгөөр эб найрамдалай үнзөөрөөл илан мандаһын тулада эб найрамдалай түлөө тэмсэлшэд, үнэн зүб хэрэгтэй түлөө оролгошод хадаа хэрбээ манай орондо гү, али социалистическэ лагерьни ямаршы орондо эб найрамдалай дайсадай довтолод байгаа хааны, эзэрхэг түрмхэйшүүлдэ харюугай сохилто үгэхөөр хээдэшье бэлэн байха ёһотой. (Нэрвемэ альга ташалга болно).

Эгээл имэһээ дурсагдаһан баримта маанады буря ехээр нэрэглүүлэх ёһотой. Манай Эхэ оройной өөрыгөө хамгаалха шадалы улам саашадань бэхжүүлэхэ, туйланан юумээрээ ханагаа амархагүй, сэрэгүүдэй дайшалхы бэлдэхыгэ холдоо эрхим һайн байлгаха шухала. Энэ хадаа манай орон дотор ханаа сэхэлхэ зобохы гэхэн уриа бэшэ, харин энэ хадаа — намдуу түбшэн байха уриа, һэрэмжэтэй, бодолтой байха уриа болоно гэжэ онсолон тэмдэглэхы хүсэнэб. Арсаһагүй баримтануудаар элишлэгдэд байхадаа, эб найрамдалай дайсады худхалыа хуймаа гарга-

даг болоо. Апрельни 9-дэ Советскэ Союзай газар дээр гур нилдэһэн самолёт нилдэһэйг гэжэ гүрэнэй департамент мэдүүлэ. Тайлбарилан хэлэбди, элдхэл соогоо минни дурдаһан баримтанууды гүрэнэй департамент буржуаһаа гэшэ. Эзэрхэг түрмхэйшүүл, сэрэгтэйхид хэн гэрэгүйгөөр али нэгэн мэхэ гохо гаргаха гэжэ мэдэдэг дээрлээ, Америкийн самолётдой апрелин 9-дэ нилдэһэн баримтада олонитнын аңхарал хандуулагүй гэжэ Советскэ правительство шийдхэһэн байгаа гэжэ элдхэл соогоо би онсолон тэмдэглэһэн имэ. Иматгал арасаһагүй баримтануудаар тэдэннише элишлэн харуулжа болохо байна бшуу.

Элирүүлгэдэггүйшүүл хулгайшан бэшэ гэхэн абари заншалаар сэрэгтэйхидэй, эзэрхэг түрмхэйшүүдэй хүмүүжүүлэгдэдэг байһынь энэ ушар харуула. Тимэ дээрлээл апрелин 9-дэ Америкийн самолётдой нилдэһэн тухай бидэнэр юушы хэлэнгүй орхихон байгааби. Мүнөө бидэнэр хулгайшание баряабди, тэрэннише буудлажа унагаалгаабди. Манайда бодого гэршэһүүдэй бии болоод байхада харюусалгһаа хулжаха аргагүй. (Удаан альга ташалга болно).

Толгойгоо эрьехэ гэшэ тимэ таатай ушар бэшэ юм. Ехээр уужа, толгойгоо эрьёһэн хүн гэрэ олонгүй байжа болохо, зүгөөр бусадтай газар руу 2 мянган километр хүрэтэр нилдэһэн лётчигой толгойгоо эрьёһэг — аюултайхан ушар болоно. Энэ ушарта Советскэ правительствын урда тэрэн хэлэн мэдүүлгы үшөө дахин һануулжа болохо байна. Имэрхүүгээр тархыа эрьёһээ ханадагтэнэг амитан бусадтай газар дээрэ водородно бомбо хаяжа болохо байна. Тингээд байгаа хааны өһөндөг бурханда түрэнш имэ тэнэг амитанай аашын түлөө арадууд бүри эхэ хүсэтэй водородно бомбыг толгой дээрэ тэрэ дары, зайлашагүй хүлэжэ гэжэ энэ мэдүүлгэ соо хэлэгдһэн байгаа. (Альга ташалга болно).

Гадаадын дипломатическа ажал-ябуулагшад, журналистуудай энэ ушар тухай хэлэһэн ханамжанаар болон гүгнүүды мүнөө уншажа байхада, эдэ хүнүүд ямар абари заншалы хүтэлбэри болгодог байна гэшэб гэжэ элзэлгүй ханада оруулһан. Тэдэнэр христос шаанда шүтэгшэд гээбди гэжэ өһөндөг тоолодог. Тэдэнэр эдэ һүзэгтэй хүнүүд, маанады бурханд хушугуу гэжэ эмэлдэг. Тимэ хүнүүд һайн һайхан абари заншалтай гэшэ гүй. Хэрбээ имэ хүнүүд үнзөөрөөл бурханда шүтэдэг байгаа хаа, эб найрамдалда, хүн түрэлтэнэ эсрүүгээр хорото муухай аша гаргаһанайнгаа түлөө христос шажадан ёһоор, тамада унажа, хэтэ үе соогоо халуун лабирхай соо бусалхаа айха зэргтэй байгааб даа. (Зал соо шэмээтэй болно, альга ташалга).

Харин эдэ хүнүүд христос шажадан ёһо заншалы номлоногүй. Харин тэдэнэр ямаршы бурхание мэдэрдэггүй буржуйнарай абари заншалы идхан номноно гэшэ.

Нүхэд депутадууд! Америкийн самолётдой нилдэһэн ушар уласхоорондын арсадаата асуудалнууды эбэй ёһоор гуримшуулха хэрэгтэ тулалхагүй байна. Зүгөөр энэ ушар түсбүүдэй шэнээр хубилгажа, буу эзбэсэг ехээр түхэрхын тулада мүн-гэ ехээр номолхыемнай, армие буряи эхэ болгохыемнай маанады баадаха, армингаа тоо сөөрүүлжэ байһыемнай болоулха ёһотой. Бидэнэр ленинскэ амгалан ёһотой политикин саашадашы хүтэлбэри болгохо, энэхэ тайбанаар эргэ оршон байха үзэл бодолы хамгаалха ёһотойбди. (Удаан альга ташалга болно).

СССР-эй Верховно Соведай ТОГТООЛ

Сэнгэйн хэмжээ хубилгажа, мүнөөнэй мүнгыг шэнэ мүнгөөр хэлгэхэ тухай

Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Верховно Соведай тогтоохын: 1961 оной январин 1-һээ сэнгыг...

СССР-эй Верховно Соведай Президиумай Түрүүлгшэ Л. БРЕЖНЕВ

СССР-эй Верховно Соведай Президиумай Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1960 оной майн 7.

Советско-кубинска хамтын коммюнике

Элһэн сайдууды эльгээлэжэ, хоёр оройной хоорондохи дипломатическа харилсаа нэргэхэ болон тухайгаа Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай болон Кубын Республикын правительствонууд мэдүүлһэн байна. Өндөө 1959 оной январьда Кубын Республикын Революционно Правительство Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Правительствоын мэдэрхэд энэ харилсаан үндэндэ нэргээгдэһэн байгаа. Саашадаа энэ юугээр ба-

Хүнздэ түхэдүүд! Налог болуюлха тухай, ажалшадые богино болгодон худэлмэрин үдэртэ оруулха тухай мүнөөдэр бидэнэй баталан абаһан шийдхэбэринүүд — олонитнын угаа эхэ туйлапта болно. Манай арадай зоёһон байгуулы хүсэ шадалай түлэг дундаа хүжэн бадаржа байһы эдэ шийдхэбэринүүд гэршэлэн харуулна.

Эдэ шийдхэбэринүүдээр зоригжолон совет арад бүри һайнаар ажаллаха, совет хүнүүдэй амгалан ёһотой габьяанууд манай социалистическэ Эхэ ороннише бүри ехээр алдаршуулха байха.

Совет хүнүүд һара үнгэрхэ тутам, үдэр эрэхэ тутам улам бүри һайнаар ажаһуудат болохо. Тэдэнэй хүсэрлэдэг эдэ хоол, гэр байра, хурба хаанар бүри элбэг болохо, манай газар дээрэ завод, шахтанууд улам олон болохо. Манай Эхэ орон доторхи түмэр харгунуудта электро-возууд бүри олоор ябадаг болохо. Коммунистическэ партия XXI съездын шийдхэбэринүүд соо заагдһан замаар, манай долоон жэлэй түсбэй агууехэ замаар бидэнэр зоримгойгоор, баря баясханайгаар урагшаа дабшанабди. (Альга ташалга болно).

Энэ хараа шэглэл баримталдаг, өөһэднөгөө үзэл сурталтай илаха, коммунизмын илаха байһанда этигэн найдадаг совет хүнүүд өөһэднөгөө ажалаар, өөһэднөгөө зоёһон байгуулы хэрэгүүдээр коммунизмын угаа эхэ буюу һайн байлгыг бүхэ дэлхэй дээрэ гэршэлэн харуулна. Коммунизм заабол илаха! (Удаан альга ташалга болно).

Коммунизм — манай агууехэ һургаал, манай агууехэ болото зорилго мандаха болтогой! (Удаан альга ташалга болно).

Ленинэй туг доро, Коммунистическэ партия хүтэлбэрэ — коммунизмын илапта тээшэ урагша! (Удаан альга ташалга болно).

Бүхэ дэлхэй дээрэ эб найрамдал мандаха болтогой! (Нэрвемэ удаан альга ташалга болно. Бултадаа хүл дээрэ боджо зогсоно).

Бүхэ арба дахин үнэтэй болгожо, мүнөөнэй мүнгыг шэнэ мүнгөөр хэлгэхэ тухай СССР-эй Министруудай Соведай тогтоолы һайшааха.

Советскэ Союзай газар дээр гур нилдэһэн Америкийн самолётдой үлэгдэл. ТАСС-эй фотокроннико.

